

Firmapensionskasser

Markedsudvikling 2019

Indholdsfortegnelse

Indhold

1. Sammenfatning.....	1
2. Firmapensionskassernes resultat.....	2
Afkast og placering af investeringsaktiver	3
Firmapensionskassernes medlemmer	4
3. Risici.....	4
Renterisici.....	5
Aktierisiko og andre markedsrisici	6
4. Ny regulering og nye indberetninger fra 2019	7
5. Om statistikken	7
6. Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2019	8

1. Sammenfatning

Firmapensionskasserne oplevede et fald i det samlede resultat fra 2018 til 2019. Resultatet var på 0,5 mia. kr. mod 0,9 mia. kr. året før. Faldet kan bl.a. henføres til en stigning i de pensionsmæssige hensættelser på 2,0 mia. kr.

Investeringsafkastet steg kraftigt. I 2019 var investeringsafkastet på 4,9 mia. kr. mod et relativt lavt niveau på 0,9 mia. kr. året før. Stigningen skyldtes primært en kraftig stigning i afkastet på kapitalandele (-3,1 pct. til 23,8 pct.) og obligationer (0,7 pct. til 4,4 pct.). Kapitalandele og obligationer udgjorde i 2019 6,5 pct. hhv. 76,4 pct. af de samlede investeringsaktiver.

De pensionsmæssige hensættelser i firmapensionskasserne var samlet på ca. 42 mia. kr. Det svarer til 1,3 pct. af de samlede pensionsmæssige hensættelser i danske pensionskasser og livsforsikringsselskaber mod 1,2 pct. i 2018¹. Markedet for firmapensionskasser er relativt koncentreret. Tre firmapensionskasser ejer 92 pct. af de samlede aktiver, mens den største firmapensionskasse alene ejer 72 pct.

Finanstilsynets stresstest af firmapensionskasserne, det såkaldte trafiklys, viste ultimo 2019, at én firmapensionskasse var i gult lys, fordi den ikke havde tilstrækkelig kapital til at modstå en kraftig negativ markedsudvikling i form af det gule risikoscenarie. De resterende firmapensionskasser havde tilstrækkelig kapital til både at modstå det røde risikoscenarie og det hårdere gule risikoscenarie og var dermed i grønt lys².

Firmapensionskassernes samlede basiskapital lå ultimo 2019 på 8,3 mia. kr. Det samlede kapitalkrav var 1,7 mia. kr. Solvensgraden for den samlede sektor var dermed 4,9. Solvensgraden for de samlede firmapensionskasser var marginalt mindre end i 2018, hvor den lå på 5,0. Solvensgraden var stort set uændret, da basiskapitalen og kapitalkravet oplevede omtrent samme relative vækst.

Firmapensionskassernes eksponering overfor aktiekursrisici, ejendomsrisici og valutarisici var på 1,1 mia. kr. i det røde risikoscenarie. Risikosammensætningen er over de seneste tre år blevet mere jævnt fordelt mellem de tre risikotyper.

¹ Opgørelsen inkluderer alle livsforsikrings- og pensionshensættelser inklusive hensættelser til markedsrentekontrakter fra danske firmapensionskasser, tværgående pensionskasser, livsforsikringsselskaber, ATP og LD Fonde.

² Se forklaring til Finanstilsynets trafiklys i afsnit 3, Risici.

2. Firmapensionskassernes resultat

Jævnfør tabel 1 opnåede firmapensionskasserne et positivt samlet resultat i 2019, hvilket også var tilfældet i 2018. Årets resultat var på 542 mio. kr. Investeringsafkastet steg fra et relativt lavt niveau på 302 mio. kr. i 2018 til et højt niveau på 4.885 mio. kr. i 2019. Ændringen i pensionshensættelserne var dog med til at modveje stigningen i afkastet.

Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2015-2019

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019	Ændring p.a.	
						2015-2019	2018-2019
Resultatposter						Pct.	
Medlemsbidrag i alt	266	252	233	142	122	-17,8	-14,4
Heraf ekstraordinære bidrag	15	8	14	12	2	-39,4	-83,0
Pensionsmæssige ydelser	1.644	1.661	1.665	1.636	1.701	0,9	3,9
Ændring i pensionshensættelser (se note)	1.610	-652	-567	2.204	-1.998	*	*
Bonus i alt (se note)	-1	-1	0	0	0	*	*
Pensionsmæssige driftsomkostninger	23	18	20	30	29	5,5	-4,5
Investeringsafkast i alt	530	4.505	1.764	302	4.885	74,2	1518,2
Pensionsteknisk resultat	660	1.738	-522	938	542	-4,8	-42,2
Årets nettoresultat	658	1.734	-524	935	542	-4,8	-42,1
Balanceposter							
Pensionsmæssige hensættelser f.e.r.	41.199	40.894	41.470	39.265	41.925	0,4	6,8
Egenkapital	5.542	7.284	6.760	7.694	8.174	10,2	6,2
Aktiver i alt	59.821	59.133	56.029	59.488	67.712	3,1	13,8

Note: Tabellen er baseret på de firmapensionskasser, der var på markedet i de enkelte år. Vækstraten følger intern rentes metode. Nettoresultat er efter skat. Ændringer i pensionshensættelserne skyldes primært renteændringer, idet de påvirker nutidsværdien af hensættelserne. Minus foran "Ændring i pensionshensættelser" betyder øgede hensættelser, som opgøres som en udgift. Et minus foran bonus betyder, at kunderne er tilskrevet bonus (minus på kassernes resultat). Ændring fra 2015-2019 er den geometriske middelværdi.

F.e.r. er en forkortelse af *for egen regning*, som bruges, når et beløb er opgjort efter fradrag for genforsikringens andel.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Firmapensionskasserne opnåede i 2019 det næstlaveste nettoresultat i perioden fra 2015 til 2019. Resultatet afhænger i høj grad af investeringsafkastet og ændringerne i hensættelser. Disse er generelt de mest volatile poster i resultatopgørelsen, da de afhænger af renteændringer og bevægelser på de finansielle markeder.

I 2019 steg investeringsafkastet til 4,9 mia. kr. fra 0,3 mia. kr. i 2018. Pensionshensættelserne steg i forhold til 2018, hvilket påvirkede årets resultat negativt med 2,0 mia. kr.

Firmapensionskasserne er næsten alle lukkede for tilgang. Der vil derfor gradvist blive færre tjenestegørende medlemmer. Derfor har der de senere år også været en nedadgående tendens i de samlede medlemsbidrag. Disse faldt fra 2018 til 2019 med 14,4 procent, jf. tabel 1.

Den primære del af faldet kan henføres til et fald på 11,2 mio. kr. i bidrag fra sponsorvirksomhederne³. De pensionsmæssige ydelser har i perioden fra 2015 til 2019 været mellem 1.636 mio. kr. og 1.701 mio. kr., hvilket er forholdsvis stabilt.

De pensionsmæssige driftsomkostninger faldt med 4,5 pct. fra 30 mio. kr. i 2018 til 29 mio. kr. i 2019.

Afkast og placering af investeringsaktiver

Firmapensionskasserne har primært placeret deres aktiver i obligationer. Statsobligationer og realkreditobligationer udgør hhv. 11,6 og 26,7 pct. af de samlede aktiver, jf. tabel 2.

Fra 2018 til 2019 skete der relativt små ændringer i aktivsammensætningen. Andelen af afledte finansielle instrumenter til sikring, dvs. afdækning af udsving i nettoopgørelsen af aktiver og forpligtelser, og kapitalandele steg lidt. Andelen af obligationer samt grunde og bygninger var stort set uændret.

Tabel 2: Aktivernes afkast og andel, 2018 og 2019

Pct.	Afkast – pct. p.a.		Andel – pct.	
	2018	2019	2018	2019
Grunde og bygninger				
Grunde og bygninger, der er direkte ejet	9,8	9,0	4,6	4,7
Ejendomsaktieselskaber	17,1	14,5	3,7	3,5
Grunde og bygninger i alt	10,8	10,8	8,3	8,2
Kapitalandele				
Bøtnoterede danske kapitalandele	-10,7	23,6	0,7	0,7
Unoterede danske kapitalandele	-7,3	0,0	0,0	0,0
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	-4,5	26,5	4,7	4,9
Unoterede udenlandske kapitalandele	14,0	6,0	0,6	0,9
Kapitalandele i alt	-3,1	23,8	6,0	6,5
Obligationer				
Statsobligationer (zone A)	2,6	4,6	12,2	11,6
Realkreditobligationer	1,4	1,4	31,4	26,7
Indeksobligationer	5,0	7,5	12,3	12,2
Kreditobligationer investment grade	-0,6	7,1	2,5	2,4
Kredit non inv. grade + emerging-obligationer	2,3	4,0	3,8	6,7
Andre obligationer	-3,9	10,8	16,5	16,8
Obligationer i alt	0,7	4,4	78,7	76,4
Pantsikret lån	5,3	5,0	2,6	3,8
Øvrige finansielle investeringsaktiver	-13,1	1,4	1,3	1,4
Afledte finansielle instrumenter til sikring	0,0	0,0	3,1	3,7

Note: Beholdninger af aktiver ejet indirekte via investeringsforeningsbeviser er medtaget – det såkaldte se igennem-princip. Ikke alle firmapensionskasser indberetter alle nøgletal. Afkastet af afledte finansielle instrumenter indberettes ikke. Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

³ Sponsorens ekstraordinære bidrag inkluderes i posten medlemsbidrag i alt i tabel 1, selvom sponsorvirksomheden ikke kan betragtes som et medlem af pensionskassen.

Afkastet på kapitalandele var markant højere i 2019 end i 2018. Afkastet var på 23,8 pct. i 2019, hvilket er 26,8 procentpoint højere end året før. Af kapitalandele gav børsnoterede udenlandske kapitalandele i 2019 det højeste afkast, mens det i 2018 var unoterede udenlandske kapitalandele.

Afkastet på obligationer steg med 3,8 procentpoint. Alle obligationstyper gav desuden positivt afkast i 2019.

Stigningen i det samlede obligationsafkast kan primært henføres til kategorien andre obligationer og indeksobligationer. Afkastet for andre obligationer steg 14,8 procentpoint fra -3,9 pct. til 10,8 pct., og afkastet for indeksobligationer steg fra 5,0 pct. til 7,5 pct. Indeksobligationer udgjorde 12,2 pct. af firmapensionskassernes samlede portefølje.

Stigningen i det samlede investeringsafkast kan altså særligt henføres til afkastet på kapitalandele og obligationer. Kapitalandele opnåede et afkast på 23,8 pct., mens obligationer havde et afkast på 4,4 pct. Kapitalandele og obligationer udgjorde i 2019 en andel på hhv. 6,5 og 76,4 pct. af de samlede aktiver.

Firmapensionskassernes medlemmer

Flere end fire ud af fem medlemmer i de danske firmapensionskasser var pensionsmodtagere ved udgangen af 2019, jf. tabel 3. Den høje andel af pensionsmodtagere afspejler, at mange af firmakasserne er under afvikling og derfor ikke optager nye medlemmer. Antallet af medlemmer i firmapensionskasserne er samlet set faldet igennem flere år af samme årsag.

Tabel 3: Fordeling af firmapensionskassernes medlemstyper, 2018 og 2019

<i>Antal</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Medlemmer, der ikke modtager ydelser, i alt	2.219	2.099
Alderspensionister	7.127	7.140
Invalidepensionister	666	655
Pensionerede ægtefæller	1.946	1.976
Børn, der modtager børnepension	337	260
Pensionsmodtagere, i alt	10.076	10.031

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

3. Risici

I alt 18 firmapensionskasser indberettede trafiklys ultimo 2019. Af disse kunne én firmapensionskasse ikke klare Finanstilsynets stresstest, jf. tabel 4. Kassen havde ikke tilstrækkelig kapital til at overholde det gule risikoscenarie, og derfor var den i gult lys. De resterende 17 pensionskasser havde tilstrækkelig kapital til at overholde både det røde risikoscenarie og det gule risikoscenarie og var derfor i grønt lys.

Trafiklyset viser pensionskassernes investeringsrisiko og kapitalgrundlag med udgangspunkt i to scenarier: en middel negativ markedsudvikling (rødt lys) og en kraftig negativ markedsudvikling (gult lys). I risikoscenarierne foretager firmapensionskasserne blandt andet stød til renterisikoen på rentebærende fordringer og pensionshensættelser, aktierisiko, ejendomsrisiko, landespændsrisiko og råvarerisiko⁴. Hvis en firmapensionskasse har en solvensoverdækning på mindre end nul i det røde scenarie, vil denne være i rødt lys, mens pensionskassen vil være i gult lys, hvis den har en overdækning på mindre end nul i det hårdere gule scenarie. Hvis en pensionskasse fortsat har positiv overdækning i begge scenarier, vil den være i grønt lys.

Tabel 4: Trafiklys, 2016-2019

<i>Antal firmapensionskasser</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Grønt lys	17	16	16	17
Gult lys	0	0	0	1
Rødt lys	1	1	1	0
Opfylder ikke kapitalkrav	0	0	0	0
Firmakasser i alt	18	17	17	18

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Sektorens samlede basiskapital lå ultimo 2018 på 8,3 mia. kr. Det samlede kapitalkrav var 1,7 mia. kr., jf. tabel 5. Året før var de samme tal henholdsvis 7,8 mia. kr. og 1,6 mia. kr.

Solvensgraden for den samlede sektor lå på 4,9 ultimo 2019 mod 5,0 året før. Solvensgraden angiver forholdet mellem den opgjorte kapital (basiskapitalen) og solvenskapitalkravet. Lovkravet er en solvensgrad på minimum 1.

Både solvenskravet og basiskapitalen steg i 2019 med hhv. 6,7 pct. og 6,4 pct., jf. tabel 5. Dette resulterede i, at solvensgraden var stort set uændret i forhold til 2018.

Tabel 5: Udvikling i solvenskrav og basiskapital, 2018 og 2019

<i>Mio. kr.</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ændring</i>
<i>Solvenskrav</i>	<i>1.579</i>	<i>1.684</i>	<i>6,7%</i>
<i>Basiskapital</i>	<i>7.827</i>	<i>8.330</i>	<i>6,4%</i>
<i>Solvensgrad</i>	<i>5,0</i>	<i>4,9</i>	<i>-0,2%</i>

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Renterisici

Tabel 6 viser, hvordan værdien af firmapensionskassernes aktiver og passiver ændrer sig ved henholdsvis et rentefald og en rentestigning i det røde risikoscenarie. Det indebærer bl.a. en ændring på +/- 0,7 procentpoint i den lange rente.

⁴ <https://www.finanstilsynet.dk/da/Ansoeg-og-Indberet/Indberetning-for-finansielle-virksomheder/System/FFR-Trafiklys>

Tabel 6: Rentefølsomhed – ændring i renten på 0,7 procentpoint, 2018 og 2019

<i>Mio. kr.</i>	<i>Rentefald</i>		<i>Rentestigning</i>	
	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Pensionshensættelser	-3.029	-3.294	2.831	3.057
Rentebærende fordringer	1.426	1.537	-1.427	-1.538
Finansielle instrumenter	2.514	2.556	-2.263	-2.292
Nettorentefølsomhed	911	800	-858	-772

Note: Nettorentefølsomheden fås ved at trække påvirkningen på passiver fra påvirkningen på aktiver. En positiv nettorentefølsomhed er lig med, at kasserne opnår en gevinst på renteændringen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Firmapensionskasserne ville ultimo 2019 få et samlet tab på 772 mio. kr. ved en rentestigning på 0,7 procentpoint og en gevinst på 800 mio. kr. ved et tilsvarende rentefald.

På passivside ville et rentefald i det røde risikoscenarie ultimo 2019 betyde, at sektoren skulle forøge de pensionsmæssige hensættelser med 3,3 mia. kr. Tabet i form af øgede hensættelser ville blive opvejet af gevinster på aktivside gennem gevinster på obligationer og rentederivater på henholdsvis 1,5 mia. kr. og 2,6 mia. kr. Nettorentefølsomheden, der er den samlede effekt på kassernes aktiver og passiver, ville være i det røde rentefaldsscenario 0,8 mia. kr.

Nettorentefølsomheden ved en rentestigning i det røde risikoscenarie var ultimo 2019 et tab på 0,8 mia. kr. Følsomheden faldt dermed sammenlignet med ultimo 2018. I samme periode faldt gevinsten ved et rentefald fra 911 mia. kr. til 800 mia. kr.

Aktierisiko og andre markedsrisici

Det røde risikoscenarie i Finanstilsynets trafiklys indeholder, udover renteændringer, risici på bl.a. aktier, ejendomme, valuta og råvarer, jf. tabel 7.

Tabel 7: Værdiændring i det røde risikoscenarie, 2016-2019

<i>Mio. kr.</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Aktiekursrisici	412	390	372	448
Ejendomsrisici	265	305	334	366
Valutarisici	294	312	300	319
Råvarerisici	0	0	0	0
Samlet risikoeksponering	971	1.006	1.006	1.133

Note: Ingen firmapensionskasser har indberettet risiko på råvarer.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Firmapensionskasserne var i det røde scenarie mest eksponeret overfor et aktiekursfald (kursfald i scenariet på 12 pct.). Det samme var tilfældet de foregående år. Firmapensionskasserne havde ultimo 2019 samlet set en øget risikoeksponering i forhold til ultimo 2018.

4. Ny regulering og nye indberetninger fra 2019

Folketinget vedtog i december 2018 en ny lov om firmapensionskasser. Med den nye lov blev Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/2341/EU af 14. december 2016 om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers (IORP'ers) aktiviteter og tilsyn hermed (IORP II-direktivet) implementeret den 13. januar 2019.

De primære justeringer er sket for at implementere direktivets skærpede krav til ledelse og styring af pensionskasserne samt direktivets krav om at sikre medlemmerne klare og relevante oplysninger om deres pensionsordninger.

Med den nye lov blev visse af de hidtil gældende danske krav dermed enten ophævet eller justeret. Placerings- og spredningsreglerne blev erstattet af det såkaldte prudent person-princip, hvilket har medført, at de danske firmapensionskasser skal indrapportere en række data til den fælleseuropæiske tilsynsmyndighed, EIOPA, med henblik på at understøtte EIOPA's arbejde med at overvåge markedsforholdene og den finansielle stabilitet.

Siden tredje kvartal 2019 har de fire største firmapensionskasser skullet foretage en række nye omfattende indberetninger kvartalsvist (pQRI) såvel som årligt (pARI), mens de øvrige danske firmapensionskasser pga. deres størrelse er undtaget fra de fulde rapporteringer. Disse firmapensionskasser skal alene indberette det årlige skema for undtagne firmapensionskasser (pAXI).

5. Om statistikken

Artiklen handler alene om firmapensionsordninger i firmapensionskasser. Firmapensionsordninger i livsforsikringsselskaber og de tværgående pensionskasser er ikke omfattet.

Antallet af firmapensionskasser i Danmark er faldet støt gennem mange år. Det skyldes, at der sjældent bliver etableret nye firmapensionskasser, og at de eksisterende firmapensionskasser enten overdrager deres firmaordninger eller lader sig afvikle ved ikke at optage nye medlemmer. Mange firmapensionskasser har altså alene medlemmer, der modtager pensionsydelse.

Firmapensionskassernes andel af de pensionsmæssige hensættelser udgjorde ca. 1,3 pct. ved udgangen af 2019⁵. Se også markedsudviklingsartiklen for livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser 2018 for en oversigt over pensionsformuen i Danmark.

⁵ Opgørelsen inkluderer alle livsforsikrings- og pensionshensættelser inklusive hensættelser til markedsrentekontrakter fra danske firmapensionskasser, tværgående pensionskasser, livsforsikringsselskaber, ATP og LD Fonde.

6. Oversigt over firmapensionskasser ultimo 2019

Reg. nr.	Navn	Aktiver i alt 1.000 kr.
80228	TDC Pensionskasse	48.540.707
80965	IBM Pensionsfond (pensionskasse)	8.968.954
80259	Danmarks Nationalbanks Pensionskasse under afvikling	4.871.304
81136	SAS Pilot & Navigator Pensionskasse	1.516.858
81023	Nykredits Afviklingspensionskasse	770.692
81139	Lodspensionskassen (Afviklingskasse)	740.554
81009	Pensionskassen for Direktører i Sparekassen SDS (under afvikling)	711.827
81035	XEROX PENSIONSKASSE UNDER AFVIKLING	524.038
81003	Kreditforeningen Danmarks Pensionsafviklingskasse	354.811
80293	Københavns Havns Pensionskasse	269.702
80998	Cerestar Scandinavia's Pensionskasse	121.662
80113	Pensionskassen under Alm. Brand A/S (Pensionsafviklingskasse)	96.429
80324	PENSIONSKASSEN FOR FUNKTIONÆRER ANSAT I ROSKILDE SPAREKASSE (AFVIKLINGSKASSE)	77.179
80313	Pensionsafviklingskassen for Købstædernes almindelige Brandforsikring	71.691
81086	Ford Motor Company's Pensionskasse	29.322
81007	Pensionskassen for direktører i nogle med Sparekassen Bikuben fusionerede sparekasser	25.359
81134	Danske Banks pensionskasse for førtidspensionister	19.025
80054	PENSIONSKASSEN FOR TJENESTEMÆND I DET CLASSENSKE FIDEICOMMIS (AFVIKLINGSKASSE)	1.911

Antal

18

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.